

תורה ומדע: הקשר ההכרחי

פרופ' נח דנא-פיקארד, מרכז אקדמי לב

ד"ר גיל מורלי, מרכז רפואי הדסה

הנושא של תורה ומדע תפס תאוצה ב 50 השנים האחרונות. בשנות 1960 הוקמה בארצות הברית האגודת המדענים אנשי תורה שמנתה אז כ 400 חברים. מטרת האגודה הייתה להראות שאין סתירה בין התורה למדע ושמדען יכול לנהל אורחות חיים דתיים ללא בושה. מאז מספר המדענים המגדירים את עצמם כדתיים הולך וגדל, וזאת לא רק אצל היהודים אלא גם אצל לא יהודים. מחקר שנערך באוניברסיטאות הרווארד ואוקספורד הראה ש 66% מהמדענים מגדירים את עצמם כמאמינים באל ועוד 12% רואים את עצמם כאתאיסטים רוחניים דהיינו שאינם מטריאליסטים¹

העובדה שמספר המדענים המאמינים עולה בצורה אקספוננציאלית צריכה להביא אותנו לשינוי במדיניות. עמדת מגננה לפיה אפשר למדען להיות גם מאמין (בצנעה) צריכה לפנות מקום לעמדה חיובית : תורה ומדע הם שתי פנים של מציאות אחת. הציבור צמא לגישה אחדותית אל העולם הרואה את האדם, גופו ונשמתו כחטיבה אחת. עד כה תפקיד המדע היה להפריד כל פרט ופרט בתוך מכלול גדול כדי להבינם. מול ההתפרטות הזו מרגיש האדם שהוא הולך לאיבוד ונשמתו איננה נשמעת במעבדות. גישתנו היא לחבר את הפרטים השונים יחד כדי לראות את התמונה בכללותה. היכולת לראות הופעת הא-לוה בכל דבר באה לידי ביטוי בתורתו של הראי"ה קוק זצ"ל וכך הוא כותב : " כל זמן שרוצים לאחד את תורה עם המדע , אין עומדים על יסוד האמת. השאיפה העליונה שאור האמת זורח בה, היא בהכרה שהמדע הוא עצמו אחד מאורות התורה במובנה האמיתי"². ההבדל בין קודש לחול קיים, אבל הוא לא במהות אלא במדרגות הקדושה שמופיעה בכל דבר שנברא על ידי הקב"ה, מקור הברכה והשפע. הרב יוסף ג'קטיליה³, מגדולי הקבלה בספרד, מאיר שמאתנו עד הקב"ה יש רצף, אין נתק, אין הפרדה. הרב קוק כותב שתכלית הגאולה היא לגלות את הקדושה שבטבע. " כשכוח ישראל גדול ונשמתו מאירה בקרבו בהופעה וענפיו המעשיים מתוקנים, בסידור מלא, בקדושה ביחוד ובברכה, במקדש וממשלה, בנבואה וחכמה אז ההתרחבות לצד החול, לענוגי החושים הרוחניים והגשמיים, להצצה חדירית ופנימית לתוך חייהם של המון עמים ולאומים שונים, למפעליהם וספריותיהם התגברות עוז החיים הבעיים כל אלה טובים הם ומסוגלים להרחיב

¹ Ecklund: *Science vs religion. What scientists really think*. Oxford: Oxford University Press.

² שמונה קבצים ז קנד

³ שערי אורה.

את אור הטוב, והתחום ארוך הוא י"ב מיל כמחנה ישראל כולו, הכופל באמת את כל העולם באיכותו, יצב גבולות עמים למספר בני ישראל⁴

זכינו להוציא לאור ספר בן 450 עמודים על תורה ומדע. במה ספרנו שונה מכל הספרים שיצאו לאור עד כה? נראה לי בשתי נקודות עקריות, הראשונה והיא נכונה לכל מאמר בספר, היא שהמחברים, שכולם חיים בארץ ישראל וחיים את תורתה יום יום, חווים את האיחוד בין תורה ומדע שהרב קוק מדבר עליו, בצורה קיומית מעומק נשמתם. ללמוד תורה ולתת שיעור בפיזיקה או בתורת המספרים שייכים לגילוי קדושה. נראה לנו שהתעלות הטבע לרמה של קדושה מתאפשרת רק בארץ ישראל. הרי הרב קוק מדבר על גוף קדוש.

כאן המקום לספר אנקדוטה הקשורה לראשית רעיון הספר. לפני 4 שנים הוזמנו מדענים שונים מהארץ ומחוצה לה להשתתף בכנס על תורה ומדע בחו"ל. בלי שהתיעצנו בינו לפני הכנס, המדענים הישראלים ואלה מחו"ל הציגו קוי מחשבה שונים לחלוטין: הישראלים דיברו על המשותף בין תורה ומדע, ועל ההארות ההדדיות. לעומת זאת החוקרים מחו"ל הדגישו את ההבדלים בין התחומים והקושי להשפעה הדדית. הבדלי גישה האלו חזקו אצלנו את המחשבה שיש להבליט את הכח שבתורת ישראל לאחד את המציאות ולקדם אותה לכיוון גילוי עולם אחדותי שנברא ע"י בורא אחד נותן התורה המחדש בטובו בכל יום תמיד מעשה בראשית.

מהתובנה הזו יצאנו לעבודה. ביקשנו ממיטב המומחים בכל תחום של תורה ומדע לתאר את השקפת עולמם על הגישה האחדותית הזו. וכאן האפיפון השני של ספרנו: בפעם ראשונה בספרות הזו אנחנו מכסים קשת רחבה מאוד של תחומי ידע, היסטוריה, מתמטיקה, פיזיקה, קוסמולוגיה, ביולוגיה, רפואה, פסיכולוגיה ועוד.

אנו תקווה שהקורא יחנה מאותה קשת רחבה של נושאים ושהרעיון היסודי של אחדות ההויה יהיה לו ברור כשמש. זה יהיה שכרנו.

המאמר הזה התפרסם ביום ה', כ"ח סיון תשע"ז (22 ביוני 17' למנ"י) באתר [srugim](http://www.srugim.org).